

APARIȚIA INDUSTRIEI TEXTILE ÎN EUROPA – VIZIUNEA EXPLOATĂRII RESURSELOR

Dr., lect. univ., Amelia DIACONU

*Universitatea ARTIFEX din București
Strada Cezărescu Economu, București, Romania
Telefon: + 40 21 316 6167; web site: www.artifex.org.ro*

Abstract

Studying the history of clothing and of textile materials underlines the availability and how the materials were used to develop technologies to create clothing and fashion during history of mankind. Wearing clothes is a human characteristic and is seen through all types of societies, although it's not known the exact moment when people went and started wearing clothes as protection against cold. This paper underlines the chronology behind exploiting resources, managing scarcity and embracing fashion as qualitative output.

Introducere

Îmbrăcămintea și textilele au fost importante în istoria omenirii și reflectă materialele disponibile pentru civilizație, precum și tehnologiile care au fost folosite în vederea creării acestora. Semnificația socială a produsului finit reflectă cultura lor.

Materialele textile pot fi simțite sau fibre turnate în foc și apoi netezite, înnodate, tricotate sau țesute pentru a face materiale, care au apărut în Orientul Mijlociu în timpul epocii de piatră. De la cele mai vechi timpuri până în prezent, metodele de producție textilă au evoluat în mod continuu, iar opțiunile disponibile ale textilelor au influențat modul în care oamenii și-au purtat posesiunile, s-au îmbrăcat și și-au decorat împrejurimile.

Sursele disponibile pentru studiul îmbrăcămintei și a materialelor textile includ resturile materiale descoperite prin arheologie; Reprezentarea produselor textile și fabricarea lor în artă; Și documente referitoare la fabricarea, achiziționarea, utilizarea și comerțul cu țesături, unelte și îmbrăcăminte finită. Erudiția de istorie textilă, în special etapele anterioare, face parte din studiile culturii materialelor.

Evoluția industriei textile

Între anii 1450 și 1800, producția textilă era pe locul al doilea după agricultură ca importanță economică. Aceasta industrie a angajat mai mulți oameni și a produs mai mult profit decât orice alt domeniu. Producția și comerțul au existat la două niveluri. Peste tot, țărani și sătenii au transformat lână și inul găsite local în țesături și îmbrăcăminte pentru ei înșiși și pentru vecinii lor. Stofa pe care o produceau era de proastă calitate și nu era destinată exportului pe piețe îndepărtate. Pe partea de sus a acestei piețe locale se afla un comerț de lux și lucrativ de lux în țesături de mătase, lână, lenjerie și eventual bumbac, dintre care cele mai importante erau produsele din lână. Clienții acestor țesături erau proprietari bogați, oficiali guvernamentali și bisericile, comercianți, finanțatori, aristocrați și meșteri populari din Europa, Asia și Levant.

Irlanda și regiunea baltică au furnizat o mare parte din inul din Europa, deși a fost larg răspândit și disponibil. În secolul al XVI-lea, Veneția și alte orașe italiene au dobândit viermi de mătase și duzi și au început producția de mătase. De acolo, industria mătăsii se îndreaptă spre nord spre Olanda, Zurich, Lyon, Köln și Spitalfields (Londra de est), Anglia. În același timp, firul și țesătura din bumbac au început să sosească din India și au devenit extrem de populare.

Cel mai important aspect dintre toate în industria textilă a fost comerțul cu lână și țesături din lână. Creșterea oilor a apărut peste tot. În secolul al XV-lea, cele mai bune haine din lână proveneau din Anglia. În secolul al XVI-lea, oile merino spaniole au bătut oaia englezească și au clasat-o pe locul al doilea. Oile franceze au fost considerate ca fiind pe al treilea loc în ceea ce privea producția de lână. Două tipuri de țesături de lână au fost produse în Europa - lenajuri și

pieptănate. Dintre cele două, piața de lenajuri a fost mult mai mare. Lenajurile au fost făcute din fibre scurte din lână care au fost învărtite împreună înainte de filare. Pânza a avut un aspect textil moale și plăcut la atingere. Pânzele au fost realizate din lână cu capse lungi și au avut un finisaj mai dur și mai fin. Lenajurile moi erau considerate mult mai de dorit decât cele mai aspre din piele și dominau comerțul cu lână.

Turnarea lânii ca materie primă în țesătură a fost un proces lung și complicat. Blana de oaie era strivită într-o singură bucată continuă, rostogolită, dărâmată și vândută comercianților (draperilor) sau negustorilor de haine sau a agenților lor. Blănurile erau murdare și grase, nu erau uniforme și erau departe de a fi pregătite pentru a fi înfășurate și țesute. Dispozitivele de rupere au deschis lâna și au îndepărtat bucațile mari de resturi care au fost prinse în ea. Lâna a fost apoi trasă în afară, iar aceasta aera sortată în trei sau patru clase. Apoi, lâna sortată era curățată.

În secolul al XV-lea, industria textilă era o industrie urbană, controlată de comercianți bogați (draperi) care au cumpărat lâna brută, o transformau în material textil și apoi o vindeau, adesea altor meșteșugari care efectuau etapele finale de finisare, inclusiv vopsirea și curățarea. Acestea erau meșteșuguri cu capital intensiv, iar comercianții de țesături adesea preferau să nu fie implicați în ele. Înainte de secolul al XVII-lea, cea mai mare parte a țesăturii englezești a fost vopsită și terminată în Olanda. În Anglia, în afară de comercianții care doar cumpărau și vindeau, negustorii de haine, ei înșiși de multe ori dețineau țesătorii, și au controlat o mare parte din comerțul de lână.

În secolele al XV-lea și al XVI-lea, muncitorii din domeniul textil au dominat populația orașelor precum Veneția și Leiden. Cu toate acestea, până în secolul al XVI-lea comercianții au descoperit că ar putea evita salariile mari, lipsa forței de muncă și controlul calității impuse de breslele și guvernele urbane prin angajarea țăranilor pentru a face lucrări de fabricare în casele lor. Comercianții urbani au continuat să controleze producția, însă o mare parte a forței de muncă a fost împrăștiată în mediul rural. Denumite în mod alternativ sistemul de punere în funcțiune, fabricarea de cabane și sistemul Verlag, comercianții au constatat că ar putea economisi bani (lucrătorii din mediul rural ar putea lucra mai puțin pentru că au produs o mare parte din alimentele lor). Lucrătorii calificați de cabană ar putea fi la fel de calificați ca lucrătorii din mediul urban, deoarece multe alte forme de manufactură și producție au produs produse de calitate inferioară. Comerțul de lână de înaltă calitate rămăsese important, însă mulți negustori începuseră să-și reorienteze afacerile departe de piața de lux și de bunuri de calitate inferioară, mai ieftine și mai rapid produse.

Succesul în industria textilă nu a fost niciodată permanent în lumea modernă timpurie, chiar și orașele industriale aparent mai sigure puteau supraveghea predominanța și controlul declinului comerțului. Supraviețuirea și creșterea au depins de o serie de factori:

- accesul la materii prime, inclusiv lâna brută și substanțele chimice pentru vopsire;
- oferta de muncă;
- accesul la rutele comerciale și sistemele de transport, inclusiv navele și căruțele de pe uscat;
- schimbarea alianțelor politice; război; accesul la apă pentru spălare și umplere; creșterea demografică sau stagnarea;
- cererea consumatorului;
- legile guvernului și reglementările privind breslele; antreprenoriat;
- și piețele internaționale fluctuante.

În secolele al XVI-lea și al XVII-lea, combinațiile acestor factori au inaugurat o serie de schimbări importante în industria textilă. Flandra, nordul Italiei și sudul Germaniei și-au pierdut dominarea producției de lână spre avantajul Angliei, Olandei și regiunii valone între râurile Meuse și Rin. Industriile de lână din Lille și Hondschoote au dispărut rapid. Veneția, cel mai mare producător de îmbrăcăminte de lux din secolul al XVI-lea, și-a văzut industria de lână dispărută. Pierderea unei regiuni a fost adesea câștigul alteia. Industriile de lână din Anglia au crescut considerabil odată cu decizia guvernului de a opri exportul de blănuri de lână în 1660. Leiden, adaptându-se la o cerere tot mai mare de țesături mai ușoare, a crescut dintr-un oraș de 12 000 în

1600 într-un oraș de 80 000 în 1640. A fost depășită în schimb de orașele din apropiere Liège și Verviers, unde costurile forței de muncă au fost mai mici.

Adesea, cheia succesului a fost adaptabilitatea, mai ales în secolul al XVIII-lea. Declinul economic al secolului al XVII-lea și schimbarea gusturilor consumatorilor au diminuat cererea de lână de lux. Regiunile care aveau acces la o varietate de fire de lână și de in sau de bumbac au început să producă "noi manufacturi", îmbrăcăminte hibride fabricate atât din lână, lână și in, lână și bumbac, Inul (fustiane și filigrane - adică țesături de bumbac și de in, produse în Normandia). Producția de lână a beneficiat, de asemenea, de cererea pentru un material mai ușor ca și greutate.

Țesăturile din bumbac din India și din Levant au ajuns în Europa în secolul al XVI-lea sau mai devreme. Până în secolul al XVIII-lea, companiile olandeze și englezești din India de Est au început să importe cantități substanțiale de pânză de bumbac pură (calicoes) din India și din Levant către Europa. Pentru a proteja industria de lână, Anglia a interzis importul de pânză de bumbac pur în 1700. Alte țări au urmat exemplul.

Firul de bumbac brut și bumbac prelucrat a continuat să ajungă, însă, importat nu numai din Orientul Mijlociu și din India, ci și din India de Vest, începând cu începutul secolului al XVIII-lea. Industria de lână a rămas cea mai mare din industria textilă pe parcursul secolului al XVIII-lea, dar piața bumbacului și a țesăturilor de in, a crescut atât de repede sau mai rapid decât oferta de bumbac brut. (Europenii nu au reușit să rotească firul de bumbac suficient de puternic pentru firele de urzeală până la introducerea cadrului de filare în anii 1770.) Piețele pentru aceste pânze hibride de o calitate relativ modestă au fost substanțial diferite de cele pentru îmbrăcămintea de lână. Multe produse finite au fost trimise în Africa; Altele au fost achiziționate de țărani europeni, de agricultori și de lucrătorii urbani. În ambele cazuri, cu cât pânza a fost mai intensă, cu atât mai mult seamănă cu pânzele ilegale (calicoes) și cu atât era mai populară.

În orașele englezești și continentale, producția de lână a continuat să crească în secolul al XVIII-lea, în ciuda concurenței noilor manufacturi. În Anglia, această creștere a fost stimulată de crearea unor săli de țesături urbane în care vestitorii care supravegheau fabricarea pânzei au vândut mărfurile lor comercianților care, la rândul lor, supravegheau finisarea, transportul și comercializarea acestora.

Cel mai dinamic sector al industriei textile, totuși, era în bumbac. Furnizarea de bumbac brut era mult mai elastică decât furnizarea de lână și, prin urmare, era mai puțin costisitoare, chiar dacă trebuia să fie importată din Asia sau din emisfera vestică. Cea mai mare parte a piețelor neexploatate până în prezent pentru textilele europene se află în zone calde sau temperate cu veri fierbinți - America de Nord, Africa, Asia de Sud și de Est și Indiile de Vest, unde îmbrăcămintea ușoară era în mod evident mai dorită decât cea a produselor groase din lână.

Drumul mătăsii și influența avută asupra industriei textile la nivel global

Drumul mătăsii reprezintă o rețea veche de rute comerciale care au fost timp de secole centrul pentru interacțiunea culturală pentru regiuni din continentul asiatic care leagă Estul și Vestul și se întind de la Peninsula Coreeană și Japonia până la Marea Mediteraneană.

Drumul de mătăsii este cel mai vechi și mai important traseu comercial din lume, din punct de vedere istoric. Numele îi evocă imaginile caravelor care străbăteau nisipul în deșert și mirosul de mirodenii exotice și continuă să fascineze călătorii. Istoria sa lungă, strâns legată de cea a Chinei, explică motivele politice și economice ale succesului său.

Drumul mătăsii este de fapt numele colectiv acordat unui număr de rute comerciale antice care leagă China și Asia Centrală.

Acest drum din nord-vestul Chinei, cu o istorie de peste două mii de ani, pornește de la vechile capitale din Luoyang și Xi'an, care traversează râul galben de la Lanzhou, către coridorul "Gansu" și se întinde de-a lungul marginii deșerturi și șirurilor de munți.

Mătasea, cea mai luxoasă țesătură din toate, a fost făcută aproape exclusiv în China până când secretul a fost dezvăluit în secolul al VII-lea în Occident. Această marfă prețioasă a atras

negustorii din Asia Centrală, care au adus în schimb în China cai, bovine, blănuri, piele și lux, cum ar fi fildeșul și jadul. Inițial, chinezii au comercializat mătasea în interiorul imperiului.

Această rută a fost deschisă de Zhang Qian în dinastia Hanului de Vest, iar rutele au fost formate treptat în întreaga dinastie Han. Această rută comercială și-a petrecut copilăria și a crescut treptat în această dinastie. Odată cu instaurarea dinastiei Tang, care a cunoscut o dezvoltare rapidă a economiei și a societății, această faimoasă cale comercială a atins cea mai prosperă etapă din istorie. În timpul domniei dinastiei Yuan, a experimentat ultima perioadă înfloritoare.

CONCLUZII

Odată cu evoluția secolului al XVIII-lea, invenția mașinilor concepute în primul rând pentru a crește atât cantitatea cât și calitatea firelor de bumbac au făcut posibilă fabricarea țesăturilor din bumbac pur. Mașinile textile nu erau noi în secolul al XVIII-lea. În 1598 William Lee a inventat un cadru de stocare pentru tricotat. Până la sfârșitul secolului al șaptesprezecelea, toate acestea au eliminat tricotarea de mână. În anul 1604, William Dircxz van Sonnevelt a inventat un cadru de panglică care permitea unei persoane să tese douăsprezece panglici la un moment dat, iar în anii 1600, italienii au inventat o mașină pentru aruncarea mătăsii care a revoluționat fabricarea mătăsii. La un risc considerabil, planurile pentru aceste mașini au fost introduse în Anglia în 1717.

Nu toate mașinile au avut succes imediat. Mașinile de cadrdat inventate de Lewis Paul și de alții în anii 1750, scheletul lui Richard Arkwright (1769) (cunoscut și sub denumirea de rama de apă) și șablonul lui Samuel Crompton (1779) au făcut posibilă producerea unor fire de bumbac mai puternice și mai fine decât oricând. Cu mașinăriile ce au apărut în fabrici a apărut și creșterea orașelor bazate pe bumbac. Între 1760 și 1830, de exemplu, populația din Manchester, Anglia, a crescut de la 17.000 la 180.000.

Edmund Cartwright a creat un robot de forță în anii 1780, dar avantajele sale față de țeserea manuală nu au fost revoluționare, iar adoptarea țesăturilor mecanice a fost mult mai lentă decât adoptarea cadrării mecanice și a centrifugării. Procesele de finisare au fost, de asemenea, transformate. Chimicalele au înlocuit soarele ca agenți de înălbire (acidul sulfuric în 1756, clorul în anii 1790), iar cilindrul a înlocuit vechea presă bloc (1783).

Approape toate aceste mașini au fost inventate pentru comerțul cu bumbac, dar puteau fi și au fost adaptate pentru a fi utilizate în producția de țesături din lână. Panglicile s-au adaptat mult mai ușor la noua tehnologie decât au făcut-o. Rama de rotire a fost utilizată pentru a se roti lână cu capse lung. Același lucru a fost valabil și pentru țesutul mecanic, când s-a răspândit în secolul al XIX-lea. Firele mai puternice au făcut mai ușoară tricotarea din lână.

La sfârșitul secolului al XVIII-lea, industria textilă a Europei se mișca rapid în era industrială. Epoca de bumbac începuse; tricotatele din lână depășiseră lenajurile; Producția din fabrică a readus producția în orașe; Iar piețele s-au extins mult dincolo de comerțul de lux din secolele al cincisprezecelea, al șaisprezecelea și al șaptesprezecelea.

BIBLIOGRAFIE

1. Ashton, T. S. (1979). *The Industrial Revolution, 1760–1830*. Oxford.
2. Berg, M, Hudson, P., Sonenscher, M. (1983). *Manufacture in Town and Country Before the Factory*. Cambridge, U.K.
3. Clark, A. (1982). *The Working Life of Women in the Seventeenth Century*. London.
4. Coleman, D. C. (1969). An Innovation and Its Diffusion: The 'New Draperies', *Economic History Review*, vol. 2, pp. 417–429.
5. Davis, R. (1973). *The Rise of the Atlantic Economies*. Ithaca, N.Y.
6. Boucher, F. (1987). *20,000 Years of Fashion: The history of costume and personal adornment*. New York: Harry N. Abrams.
7. Jenkins, D. (2003). *The Cambridge History of Western Textiles*, Cambridge, UK: Cambridge University Press.
8. Payne, B., Winakor, G., Farrell-Beck, J. (1992). *The History of Costume, from the Ancient Mesopotamia to the Twentieth Century*, New York: Harper Collins.